

01010 Организации със стопанска и с нестопанска цел

Клас: 1^{БИ}

Учениците научават, че в общността има 3 сектора: стопански, нестопански и правителствен. В някои страни медиите или семейството също се наричат сектори. Учениците ще се разходят в централната част на своя град и ще видят сгради, построени от дарители, ще коментират дали парк или училище е подпомогнато от местен бизнес. Ще опознаят общински и държавни сгради, построени с държавни средства.

Продължителност: Три занятия по 40 минути

Цели:

- да се формират знания у учениците за организациите със стопанска и нестопанска цел;
- учениците да осмислят значението на нестопанския сектор като част от общността;
- учениците да осъзнаят, че даряването и дарителството е отговорност на общността.

Очаквани резултати:

Учениците ще могат да:

- разпознават – поне на начален етап – всеки един от секторите: стопански, правителствен, с нестопанска цел;
- осъзнаят, че нестопанският сектор е важна (и отделна) част от общността;
- формулират примери за потребности, които се посрещат от правителствения сектор, други – от стопанския сектор, трети от – неправителствения;
- осъзнаят, че даряването за общността е отговорност и дарителството има много форми.

Материали:

- разрешение за разходката и родители, които да помогнат като доброволци;
- дневник и моливи.

Подготовка у дома

- Интерактивна домашна работа за родители и ученици: учениците могат да попитат родителите си, дали работят в някой от трите икономически сектора (правителствен, стопански, с нестопанска цел). Също така, родителите могат да назоват дарители, ако познават такива в т.ч. компании, които даряват, фондации или пък физически лица.

Библиография

- Daritelite.bg – сайт с историята на дарителството през 1878-1951 г. – може да извадите интересни примери за дарители от вашето населено място и какво те са направили за общността;
- Портал на неправителствените организации в страната: <http://www.ngobg.info/>

Инструкции:

Урок № 1

Насочващи дейности

1. Покажете на учениците снимка на обществен парк. Попитайте децата, дали това е важна част от общността и обсъдете защо. Избройте ползите от наличието на парк в общността. Кой го използва (различната възраст на хората, които посещават парка)? Трябва ли да плащат при всяко посещение на парка? След това помолете учениците да кажат кой плаща за парка (*Най-вероятно това е публично пространство, за което се плаща от данъците, следователно се финансира от държавата. Възможно е това да е парк, в който някой – компания например, е дарила пейките или други съоръжения*). Кажете на учениците, че държавата/правителството/институциите формират един от секторите на дадена общност. Другите сектори са стопански и нестопански. Всеки един от тези сектори играе важна роля за превръщането на общността в приятно място за живеене и работа и те са взаимно свързани.
2. Дефинирайте всеки сектор:
  - стопански – който произвежда и има за цел да печели – това са бизнеси, малки и средни фирми, по-големи компании и предприятия, които осигуряват на хората работни места и им плащат за тяхната работа. Например: местната хлебопекарна, фризьорски салон, офис на банка и т.н.
  - държавен – това са държавни институции и места, като община, кметство, училища, повечето болници, те се издържат от данъците на всички граждани и от държавния бюджет;
  - с нестопанска цел – организации, които се издържат с частни средства, нямат пари от държавата (в повечето случаи), работят, за да защитават и подкрепят определена кауза, не работят за печалба, а за развитие именно на сферата и хората, които подкрепят.
3. Дайте примери за всеки сектор във вашата общност/община. Кажете на учениците, че понякога стопанският и правителственият сектор не могат да поддържат всички нужди на хората и местната общност, от които общността се нуждае. Тук идва на помощ нестопанският сектор, където възникват организации, програми и проекти, свързани с деца в неравностойно положение или възрастни, подпомагане на културни инициативи, опазване на околната среда и др.). Помислете за примери, свързани с неправителствени организации, както и с местни предприемачи като илюстрация на стопанския сектор, а също и за институции, които на децата са им познати – община, кметство, библиотека и т.н.

4. Обсъдете защо да се постъпва като дарител е добре за общността; как е в полза на обществото, когато някой дарява пари за библиотека, парк, музей, дневни центрове за възрастни или деца. Обсъдете защо хората даряват пари, доброволен труд или стоки в общността. Обсъдете дали това е отговорност на всеки човек или е отговорност само на богатите хора. Насочете учениците да осъзнаят, че дарителството е и тяхна отговорност и че даряването има много форми и размери. Можеш да дариш време, доброволен труд или познания и това също е дарителство. Помогнете учениците да помислят за други дарителски актове/жестове.

Урок № 2

1. Подгответе класа за разходка в населеното ви място или общинския център. Разкажете за това, което те ще видят по време на разходката. Набележете си места, създадени от дарители, преди години, проучете коя от сградите е дарение – покажете им я и разкажете нейната история. Ползвайте сайта <http://daritelite.bg/>, за да идентифицирате дарител от вашето населено място или предварително проучете кой е интересен местен дарител от миналото и какво е направил той за региона. Разкажете накратко.
2. Поставете задача на учениците по време на разходката да си водят записки или да рисуват в техните дневници за сградите и пространствата, които посещавате. Когато минават покрай сгради, предприятия, паркове, статуи, организации, община, театър, болница и др., учениците ще правят предположения дали някоя нестопанска организация е допринесла с нещо или това е стопанска и държавна дейност. Ако имате бизнес или компания в региона, които даряват, посочете ги. *(Бъдете подготвени с информация за това, което ще видите. Може да е добре някои хора от организациите, които посещавате, да се подготвят предварително да говорят на учениците за това, което подкрепят.)*
3. Друг вариант - Подгответе посещение в някое местно НПО, за да имат децата възможност да опознаят този вид дейност – това може да е цял отделен час. Или поканете по време на разходката човек от НПО, който ще разкаже за себе си и своята работа. Ползвайте Портал на неправителствените организации в страната <http://www.ngobg.info/> с търсачката по региони или Наръчник на неправителствените организации, създаден от екипа на БДФ.

Урок № 3

1. В деня на разходката учениците трябва да си носят дневник, тетрадка, блок с бели листа и моливи. Трябва да напишат наименованията на местата (обектите), които виждат, и да посочат дали това са организации с нестопанска цел или държавни/общински институции.
2. Направете **Табло на общността** с въпрос: **Какво е общност** (група хора, които имат общо и връзка помежду си – свързва ги общо място за живеене, обща професия, интерес или др.) Дайте пример, че общност може да е вашето училище, квартала, в който живеете, група учители пък може да е една професионална общност. Учениците могат да изрязват допълнителни листа и да пишат имената на предприятия, организации и други, които допринасят за общото благо. Таблото бързо ще се запълни с образци на положителен принос за развитие на хората в общността. Допълнете таблото с рисунки на предприятия, организации, институции, които учениците са видели по време на разходката. Говорете за

въздействието на подобни дела върху общността. Обсъдете как общността би изглеждала без тях.

3. Поставете таблото на видно място в класната стая.

